

**Magyar Köztársaság Egészségügyi
Minisztériuma
Országos Tisztifőorvosi Hivatal**

NEMZETI INFLUENZA PANDÉMIÁS TERV

**Intézkedési terv
új vírus variáns által okozott
influenza világjárvány esetére**

2005. október

TARTALOMJEGYZÉK

I. fejezet	
Bevezetés	4
Az influenza pandémia	4
A terv célja	5
A pandémia hatása az egészségügyi ellátó rendszerre	6
II. fejezet	
A felkészülésben, illetve a pandémia felszámolásában kiemelt szerepet betöltő szervezetek és közreműködésük jogi keretei	8
A Kormányzati irányítás szervezetei	8
A felkészülésért, illetve a pandémia felszámolásáért felelős egészségügyi szervezetek	8
A felkészülés és pandémia felszámolása során a jogszabályok alapján közreműködő szervezetek	8
A influenza pandémia elleni felkészülés és a védekezés jogi kerete	9
III. fejezet	
A pandémia szakaszai a WHO meghatározásának megfelelően	10
IV. fejezet	
A FELKÉSZÜLÉSI IDŐSZAK	12
INTERPANDÉMIÁS IDŐSZAK	
1. FÁZIS: AZ INFLUENZA SURVEILLANCE PROGRAMOK RUTIN ELJÁRÁSOK KERETÉBEN ZAJLANAK MIND NEMZETI, MIND NEMZETKÖZI SZINTEN	12
2. FÁZIS AZ ÚJ VÍRUS VARIÁNS MEGJELENÉSE	16
A RIASZTÁS IDŐSZAKA	
3. FÁZIS AZ ÚJ VÍRUS VARIÁNS EMBERI MEGBETEGEDÉSEKET OKOZ	17
4. FÁZIS AZ ÚJ VÍRUS VARIÁNS EMBERRŐL EMBERRE TÖRTÉNŐ TERJEDÉSE BIZONYÍTOTT	17
5. FÁZIS: AZ ÚJ VÍRUS EMBERHEZ TÖRTÉNŐ ADAPTÁLÓDÁSA	18
V. fejezet	
A VÉDEKEZÉSI IDŐSZAK	20
6. FÁZIS: Az új influenzavírus altípus fokozottan és folyamatosan terjed a lakosság körében.	20
6/a SZINT Az új influenzavírus altípus terjedése abban az országban, ahol kialakult.	

6/b SZINT	Az új influenzavírus altípus más országban is megjelenik.
6/c SZINT	Az új influenzavírus altípus Európában is megjelenik.
6/d SZINT	Az új influenzavírus altípus által okozott igazolt megbetegedések megjelenése Magyarországon.
6/e SZINT	Az új vírus Magyarországon regionális járványt okoz.
6/f SZINT	Az új vírus Magyarországon országos járványt okoz.
6/g SZINT	A pandémia első hullámának lezajlása Magyarországon
6/h SZINT	A pandémia második/harmadik hulláma Magyarországon

VI. fejezet**A pandémia utáni időszak**

25

Rövidítések jegyzéke

26

I. fejezet

Bevezetés

Az influenza pandémia

A klasszikus világjárványok kórokozói közül az influenza vírusok maradtak azok, melyek változatlanul évről-évre a legnagyobb számú megbetegedést okozzák világszerte, és amelyek egyik altípusának szerkezetéből és állatvilági elterjedtségéből adódóan olyan altípusai keletkezhetnek, melyek világméretű járvány előidézésére is képesek lehetnek.

A világjárvány azért alakulhat ki, mert az egész emberiség fogékonyra válik, ha az emberi influenza vírusok egyes génjeit valamelyik szárnyas influenzavírus génje cseréli le.

Világjárványt okozó új vírustípus megjelenése azt jelenti, hogy a teljes lakosság valamennyi tagja teljesen védtelenné válik vagy csak a haemagglutinin (H) vagy csak a neuraminidáz (N), vagy rosszabb esetben mindkét felületi vírusantigén ellen. Ilyen esetben a veszélyeztetett, azaz a védendő lakosságcsoportok köre lényegesen kibővül.

Az influenza pandémia komoly közegészségügyi és gazdasági következményekkel járhat. 1918-ban a spanyol királyi család egyik tagjának halála és a spanyol média folyamatos jelentései miatt „spanyol nátha” elnevezést kapott pandémia világszerte kb. 20 millió halálos áldozatot követelt. Magas megbetegedési és halálozási gyakorisággal jellemezhető pandémiák az elmúlt évszázadban 25 évenként fordultak elő, míg a legutolsó pandémia 1968-ban volt.

Az 1997-ben elkészített és 2001-ben átdolgozott hazai pandémiás terv átdolgozását az Egészségügyi Világszervezet (WHO) közgyűlés dokumentumai, valamint az Európai Unió (EU) 2004. december 23-án kiadott útmutatója tette szükségessé (Commission Working Document on Community Influenza Pandemic Preparedness and Response planning.)

Az influenza világjárványra való felkészüléshez számos EU tagállam kormánya rendelkezik az 1999-ben, valamint az azt követő 2005. májusban módosított elfogadott WHO irányelveken alapuló önálló pandémiás tervvel. A világjárványok jellegzetességei, valamint az EU területének sajátosságai miatt – melyen belül az emberek, állatok és termékek szabadon áramlanak – egyre nagyobb az igény az európai uniós felkészültség és reagálás összehangolására irányuló közösségi intézkedések iránt.

Állategészségügyi szempontból fontos kiemelni a madárinfluenza ellenőrzésére irányuló közösségi intézkedésekről szóló 92/40/EEC irányelvet, melyet a tagállamok illetékes hatóságai járvány esetén alkalmaznak. Ezenkívül a Bizottság szorgalmazza a madárinfluenza surveillance megerősítését és a betegség állatról emberről történő terjedésének megelőzését szolgáló szigorú intézkedések alkalmazását.

A pandémiára történő felkészülés az alapja az eredményes válasznak, a pandémiával összefüggő morbiditás, mortalitás lehető legalacsonyabbra történő csökkentésének és a lakosság ellátásában keletkező ellátási zavarok elkerülésének.

A terv célja

A terv alapvető célja, hogy

Alapot képezzen az influenza pandémia elleni felkészüléshez;

Előre kidolgozott reagálási rendszer álljon rendelkezésre a járvány felszámolásához, a tömegesen megbetegedettek egészségügyi ellátásának biztosításához;

A tervezett intézkedések által csökkenjen a megbetegedések, a szövődményes esetek és a halálesetek száma;

Kommunikációs terv alapján segítse elő a lakosság és az egészségügyi dolgozók pandémiával kapcsolatos tájékoztatását, a pánik megelőzését és a lakosság aktív részvételét a megelőző intézkedések végrehajtásában;

A tervben meghatározott intézkedések által biztosítható legyen a nemzetgazdaság működőképessége, a közigazgatás fenntartása, és ország védelme.

A terv részletes célkitűzése, hogy

Statisztikai adatokon alapuló becslések alapján, előzetes számvetésekkel meghatározható legyen egy esetlegesen bekövetkező influenza pandémia során a megbetegedések várható nagyságrendje, az egészségi állapotuk miatt veszélyeztetett populációk, valamint a nemzetgazdaság működésének fenntartása érdekében védendő foglalkozási csoportok, valamint az azokba tartozó személyek létszáma;

Meghatározza a felkészülési időszak konkrét feladatait, a pandémia felszámolásához szükséges egészségügyi intézményi, tárgyi és humán erőforrásokat, a szervezeti és információs rendszert;

Alapul szolgáljon a járvány megfékezéséhez szükséges, a járvány bekövetkezése esetén kiadásra kerülő intézkedések előzetes kidolgozásához, az ágazatok közötti feladatmegosztás koordinálásához;

Megteremtse a tömeges védőoltásokhoz szükséges új oltóanyag biztosításának feltételeit, támogassa az oltóanyag gyorsított hatósági engedélyezését, az oltóanyag felhasználás szakmai prioritásainak meghatározását, az elosztás rendjét;

Elősegítse a megbetegedések megelőzéséhez, és a megbetegedettek gyógykezeléséhez a szakmai irányelvek kidolgozását, az oltóanyag gyártás megkezdése és az elkészült oltóanyaggal való oltások megkezdése közötti időszakra;

A pandémia WHO szerint definiált egyes kialakulási fázisaira vonatkozóan meghatározza a védekezés, felszámolás érdekében szükséges teendőket, a járvány felszámolásában érintett szervezetek és intézmények által végrehajtandó feladatokat;

A katasztrófák elleni védekezés Kormányzati és ágazati szintű rendszeréhez kapcsolja a járvány felszámolásával kapcsolatos országos, területi és helyi szakmai irányítás rendjét; alapját képezze a járvány felszámolásához szükséges multiszektoriális együttműködésnek;

Tervezhetővé tegye a járvány megelőzéséhez és felszámolásához szükséges költségeket és a költségvetési támogatási igényt;

Lehetővé tegye a hazai tevékenység összehangba hozatalát a WHO, az EU, valamint a nemzetközi szervezetek intézkedéseivel;

A járvány egyes fázisaira vonatkozóan kialakítsa, előkészítse az egyes célcsoportok részére a pandémiával kapcsolatos kommunikációt.

A pandémia hatása az egészségügyi ellátó rendszerre.

Influenza pandémia esetén, amennyiben a fertőzés terjedését a prevenció eszközeivel nem tudjuk kellően megelőzni, amikor a megbetegedési arány magas, az egészségügyi ellátórendszer minden területén és szintjén (alapellátás, járóbeteg szakellátás, a fekvőbeteg ellátás, továbbá a mentés és a betegszállítás területén) jelentős ellátási többletigény jelentkezik.

Az alapellátás találkozik a legnagyobb tömegben a megbetegedettekkel. A háziorvosi rendelők zsúfoltsága mellett jelentősen megszorodhat a lakásra történő hívások száma is. Ez utóbbit az is növelheti, ha a fertőzés terjedésének megelőzése céljából az egészségügyi hatóság a lakáson történő ellátási forma előnyben részesítését szorgalmazza.

A mentőszolgálatnak mind a sürgősségi ellátás, mind a betegszállítás területén az átlagosat többszörösen meghaladó, folyamatosan jelentkező feladatokkal kell számolnia. A járvány során az alternatív mentő és betegszállító szolgáltatókra is jelentős többletfeladatok hárulnak.

A fekvőbeteg gyógyintézeteknek a fertőzőbeteg ellátó osztályok 100%-on felüli telítettségén túl, további fertőzőbeteg elhelyezési kapacitásokat kell kialakítani és működtetni, amennyiben a megbetegedések számának emelkedését a megelőzés eszközeivel nem lehet meggátolni.

A várható szövődmények kialakulásának függvényében az intenzív ellátó kapacitásokra is számottevő többlet igény jelentkezhet, még abban az esetben is, ha az összes intenzív kapacitás az influenzás betegek ellátását szolgálja.

A várható járvány alapvetően befolyásolja a fekvőbeteg ellátó intézetek szakmai működését. A katasztrófa tervekben foglaltaknak megfelelően a pandémia időszakában csak a feltétlenül kórházi kezelést igénylő betegek maradhatnak a kórházakban, illetve csak ilyen betegek vehetők fel. A nem életmentő beavatkozásokat, kivizsgálásokat lehetőleg el kell halasztani a járvány utáni időszakra és törekedni kell arra, hogy az indokolt ellátások ápolási időtartama ne haladja meg a szakmailag elfogadható minimális időtartamot.

Az intézetek vezetőinek a szövődményes esetekre tekintettel számolniuk kell a röntgen diagnosztikai és a laboratóriumi egységek fokozott túlterheltségével is.

A járvány terjedésének megakadályozása céljából várhatóan elrendelésre kerülő látogatási tilalom további zavaró hatással lehet a betegellátásra, mert a látogatók kitiltásával ugrásszerűen megnövekedhet a hozzátartozóik után telefonon érdeklődők száma.

A várható járvány esetén a kórházaknak a nagyszámú beteg ellátása következtében a szokásosnál lényegesen több gyógyszert, diagnosztikai anyagot, egyszer használatos egészségügyi anyagot, fertőtlenítőszer, textíliát és élelmiszert kell felhasználniuk.

A helyzetet nehezítheti, hogy a betegekkel érintkező egészségügyi dolgozók időben történő védőoltása ellenére is számolni lehet a dolgozók egy részének megbetegedésével, és a munkából való átmeneti kiesésével.

Katasztrófa méretű járvány bekövetkezése esetén, ha a megelőzés nem elég hatékony, felértékelődik a civil támogatás jelentősége. Az ellátásba önkéntes alapon bevonhatók a nyugdíjas egészségügyi dolgozók, a karitatív és egyházi szervezetek aktivistái, az egészségügyi oktatási intézmények hallgatói.

II. fejezet

A FELKÉSZÜLÉSBEN, ILLETVE A PANDÉMIA FELSZÁMOLÁSÁBAN KIEMELT SZEREPET BETÖLTŐ SZERVEZETEK ÉS KÖZREMŰKÖDÉSÜK JOGI KERETEI

Az influenza pandémia, illetve járványügyi katasztrófa helyzet felszámolása szakmailag elsődlegesen az egészségügyi ágazat feladata, azonban az egészségügy önmagában nem képes a járvánnyal kapcsolatos minden következmény és megoldandó kérdés kezelésére. Az eredményes védekezés és felszámolás csak a Kormányzat és a társadalom együttes közreműködésével valósítható meg.

A Kormányzati irányítás szervezetei:

a Kormány,
a Kormányzati Koordinációs Bizottság (KKB)
a KKB Operatív Törzs (OpT)
az Egészségügyi Minisztérium (EüM)

A felkészülésért, illetve a pandémia felszámolásáért felelős egészségügyi szervezetek:

a Járványügyi Védekezési Munkabizottság (JVM)
a Nemzeti Influenza Pandémia Prevenció Bizottság (NIPP)
az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat (ÁNTSZ)
az Országos Tisztifőorvosi Hivatal (OTH)
az Országos Epidemiológiai Központ (OEK)
az ÁNTSZ megyei (fővárosi) és városi (kerületi) intézetei.
az Országos Mentőszolgálat (OMSZ)
az egészségügy intézmények

A felkészülés és a pandémia felszámolása során a jogszabályok alapján közreműködő szervezetek:

- Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium
Állategészségügyi hatóság
- Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium
- megyei (fővárosi) városi (kerületi) védelmi bizottságok
- Belügyminisztérium
- - A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (OKF)
katasztrófavédelmi igazgatóságok
- - polgári védelmi szervezetek
- - az Országos Rendőrfőkapitányság (ORFK)
- - a Határőrség
- Honvédelmi Minisztérium
Magyar Honvédség
- Külügyminisztérium
- Oktatási Minisztérium

A influenza pandémia elleni felkészülés és a védekezés jogi keretei

A pandémia elleni felkészülést és a védekezést az egészségügyi törvény, a katasztrófa-egészségügyi ellátásról és az egészségügyi intézmények katasztrófákra történő felkészüléséről, a fertőző betegségekre, a járványok elleni védekezésről rendelkező jogszabályok, továbbá a katasztrófák elleni védekezésre vonatkozó hatályos jogszabályok, valamint az állami irányítás egyéb jogi eszközei alapozzák meg.

III. fejezet

A PANDÉMIA SZAKASZAI MAGYARORSZÁG VONATKOZÁSÁBAN A WHO MEGHATÁROZÁSÁNAK MEGFELELŐEN

A Nemzeti Influenza Pandémiás Terv végrehajtása az **epidemiológiai helyzet** függvényében történik, amely – figyelembe véve a WHO 2005 áprilisában kiadott Globális Influenza Készültségi Tervét (WHO Global Influenza Preparedness Plan – WHO/CDS/CSR/GIP/2005.5) – **az alábbi fázisokra** oszlik:

INTERPANDÉMIÁS IDŐSZAK

- 1. FÁZIS** Emberből nem mutattak ki új influenzavírus altípust. Olyan influenzavírus altípus, amely már okozott emberi megbetegedést, előfordulhat állatokban, ám ha jelen is van azokban, az ember fertőződésének/megbetegedésének kockázata alacsony.
- 2. FÁZIS** Emberből nem mutattak ki új influenzavírus altípust, azonban a cirkuláló állati influenzavírus altípus komoly megbetegedési kockázatot jelent az ember számára.

PANDÉMIÁS RIASZTÁS IDŐSZAKA

- 3. FÁZIS** Az állati influenzavírus altípus emberi fertőzéseket okoz, de a vírus emberről emberre nem terjed, legfeljebb nagyon ritkán, közeli érintkezés révén.
- 4. FÁZIS** Emberről emberre történő korlátozott terjedés következtében az emberi megbetegedések csupán kis góciókban jelentkeznek, a terjedés igen kis területre korlátozódik, ami arra utal, hogy a vírus még nem adaptálódott az emberi szervezethez.
- 5. FÁZIS** Az emberi megbetegedések nagyobb góciókban jelentkeznek, de az emberről emberre történő terjedés még mindig csak kis területre korlátozódik, ami arra utal, hogy a vírus egyre jobban adaptálódik az emberi szervezethez, de az emberre történő terjedési képessége még nem tökéletes.

PANDÉMIÁS IDŐSZAK

6. FÁZIS Az új influenzavírus altípus fokozott intenzitással, folyamatosan terjed a lakosság körében.

6/a szint Az új influenzavírus altípus terjedése abban az országban, ahol kialakult.

6/b szint Az új influenzavírus altípus más országban is megjelenik.

6/c szint Az új influenzavírus altípus Európában is megjelenik.

6/d szint Az új influenzavírus altípus által okozott igazolt megbetegedések megjelenése Magyarországon.

6/e szint Az új vírus Magyarországon regionális járványt okoz.

6/f szint Az új vírus Magyarországon országos járványt okoz.

6/g szint A pandémia első hullámának lezajlása Magyarországon

6/h szint A pandémia második/harmadik hulláma Magyarországon

PANDÉMIA UTÁNI IDŐSZAK

Visszatérés az interpandémiás időszakba

IV. fejezet

FELKÉSZÜLÉSI IDŐSZAK

A felkészülési időszak a WHO kategorizálásának megfelelően a pandémiának az 1., 2., 3., 4. és 5. fázisát foglalja magában.

INTERPANDÉMIÁS IDŐSZAK

1. FÁZIS:

Emberből nem mutattak ki új influenzavírus altípust. Olyan influenzavírus altípus, amely már okozott emberi megbetegedést, előfordulhat állatokban, ám ha jelen is van azokban, az ember fertőződésének/megbetegedésének kockázata alacsony.

Cél:

- 1) A nemzetközi tervekkel harmonizáló nemzeti pandémiás tervet készíteni és karbantartani.
- 2) Biztosítani olyan nemzeti képességeket, melyek elősegítik az új influenzavírus altípus megjelenésére történő válaszadást.
- 3) Fejlesztani azokat a hatékony rendszereket, melyek a szükséges terület erőforrásainak mobilizálását és gyors átcsoportosítását teszik lehetővé.
- 4) Fejlesztani az influenza-pandémia okozta egészségügyi szükséghelyzetre történő reagálást megalapozó döntéshozatalt és intézkedéseket szolgáló hatékony rendszereket, az interszektoriális és kormányközi megegyezés/együtműködés szélesítése által.

Teendők:

- A EüM által működtetett Járványügyi Védekezési Munkabizottság (JVM) az ügyrendjének megfelelően évente legalább két ülést tart. Az üléseken áttekintésre kerül az ország járványügyi helyzete, valamint a járványügyi felkészülés aktuális kérdései és feladatai.

A JVM vezetője a Kormányzati Koordinációs Bizottság (KKB) éves feladattervének, valamint az EU Egészségügyi Főbizottság Egészségügyi Biztonsági Bizottsága (HSC) éves gyakorlattervének figyelembevételével járványügyi gyakorlatot rendelhet el.

- Az országos tisztifőorvos, mint a JVM helyettes vezetője – a JVM interdiszciplináris szakmai albizottságaként - működteti a Nemzeti Influenza Pandémia Prevenációs Bizottságot (NIPP). A Bizottság a feladatainak függvényében az országos tisztifőorvos által meghatározott gyakoriság, illetve időpontok szerint ülésezik és a felkészülésre vonatkozóan ajánlásokat, javaslatokat tesz.

- Az EüM a járványügyi felkészülésről az éves beszámolók keretében tájékoztatja a KKB-t.
- Az EüM az OTH közreműködésével gondoskodik a szezonálisan jelentkező influenza elleni térítésmentes védőoltásokhoz szükséges oltóanyagról és a fokozottan veszélyeztetett populációk oltásáról.

Az epidemiológiai surveillance-ot Magyarországon az Országos Epidemiológiai Központ működteti, ennek keretében:

- Az influenza szezonális időszakában figyelőszolgálatot működtet.
- Folyamatosan elemzi az influenzaszerű megbetegedések morbiditását.
- A figyelő szolgálat működtetésének időtartama alatt minden hét szerdai napján délig kiadja a heti tájékoztatót.
- Végzi az influenzavírusok elterjedtségének nyomon követését, az influenzaszerű megbetegedésekért felelős kórokozók gyors azonosítását.
 - Antivirális gyógyszer rezisztencia vizsgálatokat végez;
 - Biztosítja a regionális virológiai laboratóriumok reagensekkel történő ellátását;
 - Kapcsolatot tart az European Influenza Surveillance Scheme-el (EISS) és a WHO-val;
 - A kitenyészett törzseket eljuttatja a WHO-ba az antigénszerkezeti változások nyomon követése céljából;
 - Együttműködik az állategészségügyi szervezetekkel, az információk és az izolált törzsek cseréje céljából;

A madárinfluenza surveillance működtetését az FVM végzi, az eredményekről folyamatos tájékoztatást ad az OTH-OEK részére.

- Az OTH az OEK útján aktualizálja az influenzával kapcsolatos szakmai irányelveket.
- A fekvőbeteg intézmények - a katasztrófa terveik járványügyi felkészülésre vonatkozó részének kiegészítése céljából – intézeti influenza pandémiás tervet készítenek és azt rendszeresen aktualizálják
- A tervek kiegészítését a területileg illetékes tisztifőorvosok ellenőrzik és hagyják jóvá.

- Az egészségügyi intézmények vezetőinek gondoskodniuk kell az intézmény katasztrófa tervének rendszeres aktualizálásáról. A tervek aktualizálást az illetékes megyei (fővárosi) tisztifőorvos ellenőrzi, aki szükség esetén kezdeményezi a területi védelmi bizottságnál a más közreműködő szervezetekkel való ismételt egyeztetést.
- Egészségügyi dolgozók részére az interpandémiás időszakban biztosítani kell a pandémiával kapcsolatos ismeretek elsajátítását. Ez továbbképzések, szakmai folyóiratok, kiadványok, konferenciák, és internetes honlapok útján történik.

A felkészülés során – de a védekezés időszakában is – a szakmai feladatokkal azonos értékű és fontosságú a megfelelő szintű, tartalmú és idejű kommunikáció, mely rendszeres kapcsolatot teremt minden célcsoporttal.

Az interaktív lakossági kommunikáció hatékonyan támogatja a felkészülést, alkalmas a pánik és a spontán reagálások megelőzésére és a lakossággal való megfelelő együttműködés kialakítására.

Az időszak kommunikációja

Nemzeti Tájékoztatói Stratégia

Szakemberek tájékoztatása:

- Pandémiás terv és az azzal kapcsolatos tevékenységek ismertetése.
- Tájékoztatói anyagok készítése (CD) amit a szakemberek egységes szempontok alapján továbbítanak.
- A tisztiorvosi szolgálat, kórházak, házi orvosok felkészítése.

Lakosság tájékoztatása.

- Direkt kommunikáció (ÁNTSZ szakemberei, házi orvosok, honlap stb.).
- Közvetett kommunikáció (médiák, rádió, TV, újság, elektronikus sajtó).
- Kiadványok.

Részletes kidolgozásuk folyamatosan történik.

Kommunikációs infrastruktúra

A tájékoztatási stratégia megvalósítása érdekében a következő infrastruktúra hálózat áll rendelkezésre:

- e-mail, intranet, internet, telefon, fax.

Weboldalak

Rendelkezésre álló szakmai weboldalak: az Egészségügyi Minisztérium honlapja: www.eum.hu, az Egészségügyi Minisztérium egészségügyi tájékoztató rendszere: www.drinfo.eum.hu, az ÁNTSZ honlapja: www.antsz.hu, valamint az Országos Epidemiológiai Központ honlapja: www.oek.hu.

A lakosság felé történő kommunikáció erősítése érdekében civil szervezetekkel (Vöröskereszt, karitatív szervezetek, egyházak, egészségügyi képzést adó iskolák tanulói, stb.) történő kapcsolatfelvétel és együttműködési lehetőségek kidolgozása, amelynek keretében várható a kommunikációt segítő weboldalak számának bővülése.

Információs kapcsolati háló a felelős személyek között

Az egészségügyi miniszter, az Egészségügyi Minisztérium helyettes államtitkára (a JVM vezetője), az országos tisztifőorvos (a JVM helyettes vezetője), a helyettes országos tisztifőorvos, az Országos Epidemiológiai Központ főigazgatója, az Országos Tisztifőorvosi Hivatal Járványügyi Főosztály vezetője.

Kommunikációs csatorna az EU és a WHO felé

Az EU-val és a WHO-val, a kapcsolattartást az Országos Epidemiológiai Központ és az EüM látja el.

Kockázatkommunikáció

A JVM, az OTH és az OEK kockázatbecslésének és értékelésének megfelelően folyamatos tájékoztatást ad a fertőzés lehetőségének kockázatáról, a javasolt, a szükséges és az elrendelt prevenciók és egyéb tennivalókról.

Lakossági feedback

A civil szervezetek feltérképezése, a velük való kapcsolat kialakítása és az együttműködés lehetőségeinek kiaknázása folyamatban van.

A sajtó és azon keresztül a lakosság tájékoztatása során különös figyelem szentelése annak, hogy a „klasszikus influenza” és a madárinfluenza, valamint epidémia, pandémia közötti különbségei bemutatására nagy súly helyeződjön.

2. FÁZIS:

Emberből nem mutattak ki új influenzavírus altípust, azonban a cirkuláló állati influenzavírus altípus komoly megbetegedési kockázatot jelent az ember számára.

- Az EüM kezdeményezi a Kormány felé a felkészüléshez szükséges költségvetési források biztosítását.
- Az OTH elkészíti a pandémia esetén szükségessé váló védőoltások, gyógyszerek elosztásának tervét.
- Az OTH az országos tisztifőgyógyszerész közreműködésével tervezi a pandémia esetén az influenzában megbetegedettek gyógykezeléséhez szükséges egyéb gyógyszerekre vonatkozó várható szükségletet, valamint azok biztosításának lehetőségeit.
- Az OEK gondoskodik az új vakcínatermelésre alkalmas pandémiás vírustörzs beszerzéséről. Ennek érdekében felveszi a kapcsolatot az NJBSAC-al (Nemzeti Standardok és Ellenőrzés Intézete, Anglia).
- A minisztérium az országos tisztifőorvos közreműködésével intézkedik a pandémiás vakcina, gyógyszer hazai gyártási és forgalomba hozatali folyamatának megfelelőségéről.
- Az OTH elkészíti a pandémia esetén szükségessé váló védőoltások, gyógyszerek finanszírozásának előzetesen becsült költségigényét.

A RIASZTÁS IDŐSZAKA

3. FÁZIS

Az állati influenzavírus altípus emberi fertőzéseket okoz, de a vírus emberről emberre nem terjed, legfeljebb nagyon ritkán, közeli érintkezés révén.

- WHO által bejelentést követően az országos tisztifőorvos kezdeményezésére a Nemzeti Influenza Pandémia Prevenciók Bizottság meghatározza az aktuális teendőket.

- A JVM áttekinti, hogy a pandémia felszámolásához melyek azok a tevékenységek, amelyek megvalósításához más ágazatokhoz tartozó szervezetek közreműködése szükséges.

- Az Egészségügyi Minisztérium közigazgatási államtitkára a KKB elnöke felé kezdeményezi, hogy a Határország VPOP és az OKF készüljön fel az egészségügyi hatósággal való együttműködésre és kezdjék meg a felkészülést a pandémiával kapcsolatos feladataikra.

- Az OEK folytatja az (epidemiológiai és virológiai) rutin surveillance-t.

- Az OEK folyamatosan monitorozza a beérkező vagy a tudomására jutó nemzetközi információkat és tájékoztatja az országos tisztifőorvost, mint a JVM helyettes vezetőjét.

- A minisztérium, az OTH, illetve az OEK a WHO bejelentés időpontjától kezdve rendszeresen tájékoztatja a szakmai szervezeteket és a lakosságot a kialakult helyzetről, valamint a megtett és tervezett intézkedésekről.

- Az ÁNTSZ intézetei szorosan együttműködnek az állategészségügyi hatóságokkal.

Ennek keretében

- figyelemmel kísérik a szárnyastelepeken előforduló influenza szerű betegségek megjelenését.

- amennyiben a szárnyas állományok kiirtására kerülne sor, szakmai támogatást nyújt az azt végrehajtó személyek védelme, valamint a közegészségügyi követelmények érvényre juttatása érdekében.

4. FÁZIS:

Emberről emberre történő korlátozott terjedés következtében az emberi megbetegedések csupán kis góccokban jelentkeznek, a terjedés igen kis területre korlátozódik, ami arra utal, hogy a vírus még nem adaptálódott az emberi szervezethez.

5. FÁZIS:

Az emberi megbetegedések nagyobb góccokban jelentkeznek, de az emberről emberre történő terjedés még mindig csak kis területre korlátozódik, ami arra utal, hogy a vírus egyre jobban adaptálódik az emberi szervezethez, de az emberre történő terjedési képessége még nem tökéletes.

Teendők a 4. és az 5. fázisban:

- A NIPP felülvizsgálja és értékeli felkészültség helyzetét (kemoprofilaktikus gyógyszerkészletek, monovakcina hozzáférhetőség, stb.) és javaslatot tesz a JVM vezetője felé a szükséges további intézkedésekre.
- Az országos tisztifőorvos kezdeményezi az EüM felé a költségvetési források biztosítását a Pandémiás Tervben megfogalmazott, az ÁNTSZ felelősségi körébe tartozó intézkedések végrehajtása érdekében.
- Az EüM a minősítési szintek figyelembevételével haladéktalanul tájékoztatja az OEK-et, az influenzával kapcsolatosan az EU-tól, valamint - a Belügyminisztériumból és a Külügyminisztériumból érkezett - dokumentumok tartalmáról.
- A NIPP kibővített értekezletet tart az ÁNTSZ megyei intézetei vezetőinek és epidemiológusainak részvételével a felkészülés és a pandémiával kapcsolatos feladatok pontosítása céljából.
- Az EKI áttekinti az Állami Egészségügyi Tartalékban lévő és a pandémia során az egészségügyi intézmények támogatásához átadható gyógyszer, egészségügyi anyag és eszköz készleteket és azok mennyiségéről és elérhetőségéről tájékoztatja a minisztériumot.
- Az ÁNTSZ egyezteteti és pontosítja az OKF-el a katasztrófavédelmi szervek közreműködését igénylő feladatokat.
- Az OEK folytatja a rutin surveillance-t, továbbá az ÁNTSZ haladéktalanul megteszi új variáns származási országából érkezőkkel, illetve az onnan importálható megbetegedésekkel kapcsolatos járványügyi intézkedéseket.
- Az ÁNTSZ a Határőrség közreműködésével a kijelölt határátkelő helyeken, a határátlépési pontokon végrehajtja a járványveszélyes területekről érkezők ellenőrzését, az influenza gyanús személyek kiszűrését és elkülönítését.
- Az OEK folyamatosan értékeli a beérkező nemzetközi adatokat, és más, Magyarországot és Európát érintő epidemiológiai információkat, beleértve a Magyar Honvédség egészségügyi szolgálatától származókat is.

- Az ÁNTSZ megyei intézetei megerősítik a virológiai surveillance-ot, 50%-kal megnövelik az influenza figyelőszolgálat keretén belül a virológiai mintavételezést minden korcsoportban és régióban, tekintet nélkül az aktuális hazai járványügyi helyzetre.
- Az ÁNTSZ kijelöli a határátkelőhelyeken, a határátlépési pontokon kiszűrt influenzagyánús személyek megfigyelését ellátó gyógyintézeteket.
- Az EüM és az OTH az influenza megbetegedésekről kapott információk alapján rendszeresen tájékoztatja az egészségügy szolgáltatókat és a médiát.
- Az OTH intézkedik - a WHO által megküldött - pandémiát okozó vírus elleni új vakcina gyártásának megkezdéséről.
- Az EüM kezdeményezi a Kormány felé a lakosság védelmére szolgáló, az új oltóanyag előállításához a pénzügyi fedezet biztosítását.
- Az EüM tájékoztatja a lakosságot a járványveszélyről, a védekezés módjáról és az oltóanyag előállítás és ellátás rendjéről.
- Az EüM szakmai támogatást nyújt a KüM részére a külképviseleteken dolgozók járványügyi védelmének megszervezéséhez, továbbá oltóanyagot biztosít a külképviseletek munkatársai részére.
- Az Oktatási Minisztérium közreműködik abban, hogy az OEK által rendelkezésére bocsátott, influenzára vonatkozó tájékoztató anyagokat az oktatási intézmények megkapják.

V. fejezet

A VÉDEKEZÉS IDŐSZAKA

6. FÁZIS:

Az influenza vírus altípus fokozott intenzitással folyamatosan terjed a lakosság körében.

A pandémia ideje epidemiológiai szempontból a szerint bomlik különféle szakaszokra, hogy a járvány mely földrajzi területeket érinti:

6/a SZINT Az új influenzavírus altípus terjedése abban az országban, ahol kialakult.

6/b SZINT Az új influenzavírus altípus más országban is megjelenik.

6/c SZINT Az új influenzavírus altípus Európában is megjelenik.

- Az OEK megerősíti az integrált epidemiológiai és virológiai surveillance-t.
- Amennyiben a vírusvariáns európai megjelenése nem az influenza szezonális időszakában következik be, az országos tisztifőorvos elrendeli az influenza figyelőszolgálat működését.
- Az ÁNTSZ a határőrség közreműködésével a határátkelőhelyeken fokozza a járványveszélyes területekről érkezők ellenőrzését, az influenzagyanús személyek kiszűrését és elkülönítését.
- Az ÁNTSZ kiterjeszti a légúti járványok jelentési kötelezettségét, elrendeli a súlyos lefolyású heveny légúti megbetegedések soron kívüli jelentését.
- Az ÁNTSZ elrendeli a virológiai vizsgálatok elvégzését a kórházakban bekövetkezett halálos kimenetelű influenzaszerű megbetegedések esetén.
- A NIPP az ÁNTSZ megyei intézetei vezetőinek és epidemiológusainak részvételével kibővített értekezletet tart az újabb intézkedések végrehajtásának pontosítása céljából.
- A minisztérium az országos tisztifőorvos útján elrendeli az influenzában megbetegedettek gyógykezelése céljára rendelkezésre álló, továbbá az átprofilírozással a pandémia időszakára ideiglenesen kialakítható fertőzőbeteg osztályok ágyszámának biztosítását.
- Az OTH felülvizsgálja a fokozottan veszélyeztetett, valamint fokozottan védendő lakossági csoportok oltásához szükséges oltóanyag elosztásának tervezetét. Felülvizsgálja terápiás célú antivirális készítmény készletet és pontosítja a disztribúciós terveket.
- Az ÁNTSZ elrendeli az egészségügyi dolgozók és az ország működőképességének fenntartásában betöltő személyek védőoltásának megkezdését, amennyiben a szükséges oltóanyag még nem állna rendelkezésre, az oltások megkezdéséig az egészségügyi dolgozók antivirális prevenciójának megkezdését.

- Az OEK közreműködésével az OTH haladéktalanul gondoskodik a szükséges mennyiségű diagnosztikumok beszerzéséről és a regionális laboratóriumok reagensekkel történő ellátásáról.
- A vírus Európában történő megjelenésének bejelentését követően az egészségügyi miniszter és az országos tisztifőorvos rendkívüli sajtótájékoztatót tart.

6/d SZINT Az új influenzavírus altípus által okozott igazolt megbetegedések megjelenése Magyarországon.

6/e SZINT Az új vírus Magyarországon regionális járványt okoz.

6/f SZINT Az új vírus Magyarországon országos járványt okoz.

A 6/d szintnél elkezdődő intézkedések

- Az országos tisztifőorvos
 - szükség esetén korlátozza az oktatási intézmények és a tömeges szórakozóhelyek látogatását.
 - Elrendeli a rizikócsoportok oltásának megkezdését, a térítésmentes influenza elleni oltóanyag folyamatos elosztásának és kiszállításának biztosítását.
 - Elrendeli a betegek kezeléséhez szükséges preventív és antivirális szerek elosztását.
- Az ÁNTSZ bevezeti az influenza jelentőszolgálat adatszolgáltatásának kibővítését az influenzaszerű megbetegedésekben meghaltak és az influenza pozitív esetek számának napi jelentésével.
- Az országos tisztifőorvos javaslatára az EüM közigazgatási államtitkára a KKB elnöke felé kezdeményezi a JVM aktivizálását. A JVM működésének megkezdéséről haladéktalanul tájékoztatja a KKB Operatív Törzsének vezetőjét.
- A JVM vezetője aktivizálja a JVM-et és megkezdi a járvány helyzet kezelésének operatív irányítását. A JVM kiegészül a NIPP tagjaival, és - a JVM vezetője által meghatározott gyakorisággal - értékeli a kialakult helyzetet és hozza meg intézkedéseit.
- Az ÁNTSZ megerősíti a laboratóriumi kapacitásait annak érdekében, hogy a törzsek tipizálását, antigénszerkezeti és genetikai jellemzését minden esetben elvégezzék.
- Az OTH a járványhelyzetéről és a megtett intézkedésekről folyamatosan tájékoztatja az illetékes nemzetközi szervezeteket.
- Az ÁNTSZ a hazai és nemzetközi járványügyi helyzetről az EPINFO, az ÁNTSZ intranetes hálózata és az internet segítségével folyamatos tájékoztatást ad a szakma és a közvélemény számára. Az EüM és az ÁNTSZ rendszeresen sajtótájékoztatót tart a járványügyi helyzet alakulásáról.

- Amennyiben a járvány lefolyása szükségessé teszi, az országos tisztifőorvos javaslatára az egészségügyi miniszter a járvány által érintett megyékre vagy az ország egész területére egészségügyi katasztrófa-helyzetet hirdethet ki és erről tájékoztatja a KKB elnökét és a KKB OpT vezetőjét.
- A járvány fokozódása esetén a JVM vezetőjének javaslatára az egészségügyi miniszter a KKB elnökének egyetértésével kezdeményezi a Kormány felé a járványügyi veszélyhelyzet kihirdetését.
- Nemzetközi segítség szükségessége esetén az egészségügyi miniszter javaslatot tesz a kormány felé a nemzetközi segítségkérés kezdeményezésére.
- Az OMSZ-on kívüli mentőszervezetek és betegszállító vállalkozások részére a mentési és a betegszállítási feladatokat az OMSZ szolgálatvezetése határozza meg.
- Az egészségügyi intézmények a katasztrófa terveikben foglaltaknak megfelelően látják el feladataikat.

Pótlások beállításával, ágyfelszabadítással, ideiglenes átprofilozással, a betegfelvétel meghatározott prioritások mellett történő korlátozásával, a halasztható beavatkozások átütemezésével, a személyi állomány átcsoportosításával növelik a fertőzőbeteg ellátó kapacitásaikat.

Munkavégzés céljából szükség esetén behívásra kerülnek az arra előzetesen vállalkozó nyugdíjas orvosok és egészségügyi szakdolgozók.

Az egyénileg jelentkező vagy a karitatív szervektől érkező önkéntes betegápolókat és egészségügyi felsőoktatási intézményekből jelentkező hallgatókat az ÁNTSZ irányítja az egészségügyi intézményekhez.

- A minisztérium az ÁNTSZ útján elrendeli a kórházak részére a szabad ágykapacitások, továbbá az influenzában megbetegedettek ellátáshoz szükséges kiemelt orvostechikai eszközök szabad kapacitásának napi jelentését.
- Az EKI folyamatos ügyeleti szolgálatot működtet annak érdekében, hogy az Állami Egészségügyi Tartalékból haladéktalanul kiadhatók legyenek a kórházak részére a betegek ellátásához szükséges eszközök és egészségügyi anyagok, gyógyszerek.
- Az EüM felkéri a Magyar Vöröskeresztet, valamint a civil és egyházi karitatív szervezeteket a támogatásra szoruló idős személyek fokozott figyelemmel kísérésére és segítésére (vásárlás, gyógyszerek beszerzése, stb.)
- Az országos tisztifőgyógyszerész folyamatosan figyelemmel kíséri az influenza és szövődményei kezelésére szolgáló készítmények és az antivirális szerek forgalmát és a készleteket. Az ellátás folyamatosága érdekében megteszi az intézkedéseket, javaslatokat és azokról folyamatosan tájékoztatja a JVM-et.
- A megyei (fővárosi) tisztifőorvosok szükség esetén elrendelik az egészségügyi intézményekben a látogatási tilalmat, valamint szorgalmazzák a házi betegellátást a rendelőkben történő betegellátással szemben.
- Az ÁNTSZ elrendeli a még nem oltott személyek védőoltásban részesítését a szakmai prioritási sorrend figyelembevételével.

- Az országos tisztifőgyógyászati felügyelet figyelemmel kíséri a gyógyszerészeti hálózat oltóanyag ellátását.
- Az ÁNTSZ folyamatosan gondoskodik az ellátásban résztvevők és a lakosság oktatásáról és a rendszeres kommunikációs tevékenység fenntartásáról.
- A pandémia felszámolásában résztvevő dolgozók megnövekedett fizikai, pszichikai és biológiai megterhelése miatt pszichés és lelki támogatásuk biztosítása.
- Az ORFK szükség esetén közreműködik az egészségügyi hatóság járványügyi intézkedéseinek betartatásában.

6/g SZINT A pandémia első hullámának lezajlása Magyarországon

Az influenza pandémia esetén a helyreállítási időszak a más katasztrófa helyzetekről eltérően, az események befejeződésével kapcsolatos feladatok, a normál helyzethez történő visszatérés mellett tartalmazza a pandémia következő hullámára történő felkészülés feladatait is.

A JÁRVÁNY UTÁNI PERIÓDUS, A PANDÉMIA ELSŐ HULLÁMÁNAK BEFEJEZÉSE MAGYARORSZÁGON:

- A JVM javaslata alapján az ÁNTSZ deklarálja járvány befejeződését, az egészségügyi miniszter bejelenti az egészségügyi katasztrófa-helyzetet, illetve Kormány kihirdeti a járványügyi veszélyhelyzetet megszűnését.
- A JVM, az ÁNTSZ és az OEK értékeli és elemzi a járvány felszámolásával kapcsolatos tapasztalatokat, azok alapján pontosítják a további felkészülés feladatait és annak dokumentumait.
- Az ÁNTSZ, valamint az OEK elvégzi a járvány epidemiológiai analízisét, elemzi a megbetegedésekre, a szövődményekre, - a Statisztikai Hivatal adatai alapján – a halálozásokra, vonatkozó adatokat.
- Az ÁNTSZ intézkedik a veszélyeztetett, de védőoltásban még nem részesült személyek monovalens vakcinával történő oltására, valamint a krónikus betegek újraoltására.
- A kórházak tevékenysége folyamatosan visszatér a szokásos, interpandémiás időszakokra jellemző működésére. Az intézmények vezetése a járvány megszűnését követő egy héten belül értékeli a járvány során szerzett tapasztalatokat, és intézkedik az intézményi pandémiás terv felülvizsgálatára, szükség szerinti módosítására.
- A JVM összefoglaló jelentést készít az egészségügyi miniszter részére, melyben értékeli a felkészülést és a megtett intézkedéseket. A jelentés alapján a miniszter KKB útján tájékoztatja a Kormányt a járvány felszámolásáról.
- Az egészségügyi miniszter kezdeményezi a Kormány felé a védekezésben résztvevők - még nem kompenzált - többletköltségeinek visszatérítését, valamint az Állami Egészségügyi Tartalékból (ÁEüT) kiadott készletek visszapótlását.

○ A postpandémiás időszakban a felkészülési időszak feladatai kerülnek napirendre. A NIPP áttekinti a pandémia várható második hullámával kapcsolatos kérdéseket és javaslatot tesz a JVM részére a felkészülés további feladataira.

6/h SZINT A pandémia második/harmadik hulláma Magyarországon

Az újabb influenza pandémia során a pandémia első hullámában meghatározott feladatok és intézkedések kerülnek végrehajtásra.

Az egyéb tevékenységek, az értékelések, a jelentéstételek, a tapasztalatok feldolgozása azonos céllal és tartalommal történik, mint a pandémia előző fázisában.

VI. fejezet

A PANDÉMIA UTÁNI IDŐSZAK

Az influenza pandémia esetén a helyreállítási időszaka normál helyzethez történő visszatérés feladatait foglalja magában.

- A WHO deklarálja a pandémia befejeződését.
- A JVM javaslata alapján az ÁNTSZ deklarálja járvány befejeződését, az egészségügyi miniszter bejelenti az egészségügyi katasztrófhelyzetet, illetve Kormány a kihirdeti a járványügyi veszélyhelyzetet megszűnését.
- A JVM, az ÁNTSZ és az OEK értékeli és elemzi a járvány felszámolásával kapcsolatos tapasztalatokat, azok alapján pontosítják a további felkészülés feladatait és annak dokumentumait.
- Az ÁNTSZ, valamint az OEK elvégzi a járvány epidemiológiai analízisét, elemzi a megbetegedésekre, a szövődményekre, - a Statisztikai Hivatal adatai alapján – a mortalitásra, vonatkozó adatokat.
- A kórházak tevékenysége folyamatosan visszatér a szokásos, interpandémiás időszakra jellemző működésére. Az intézmények vezetése a járvány megszűnését követő egy héten belül értékeli a járvány során szerzett tapasztalatokat, és intézkedik az intézményi pandémiás terv felülvizsgálatára, szükség szerinti módosítására.
- A JVM összefoglaló jelentést készít az egészségügyi miniszter részére, melyben értékeli felkészülést és a megtett intézkedéseket. A jelentés alapján a miniszter KKB útján tájékoztatja a Kormányt a járvány felszámolásáról.
- Az egészségügyi miniszter kezdeményezi a Kormány felé a védekezésben résztvevők - még nem kompenzált - többletköltségeinek visszatérítését, valamint az ÁEüT-ből kiadott készletek visszapótlását.

Az egyéb tevékenységek, az értékelések, a jelentéstételek, a tapasztalatok feldolgozása azonos céllal és tartalommal történik, mint a pandémia 3. fázisában.

Rövidítések jegyzéke

NIPT	Nemzeti Influenza Pandémiás Terv
EU	Európai Unió
WHO	Egészségügyi Világszervezet
KKB	Kormányzati Koordinációs Bizottság
OpT	Operatív Törzs
EüM	Egészségügyi Minisztérium
JVM	Járványügyi Védekezési Munkabizottság
NIPP	Nemzeti Influenza Pandémia Prevenció Bizottság
OTH	Országos Tisztifőorvosi Hivatal
ÁNTSZ	Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat
OEK	Országos Epidemiológiai Központ
OMSZ	Országos Mentőszolgálat
OKF	BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság
ORFK	Országos Rendőrfőkapitányság
EISS	European Influenza Surveillance Scheme